

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Живопис	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Вибіркова
Спеціальність	023 ОМ, ДМ, реставрація	Семестри	2

АКАДЕМІЧНИЙ ЖИВОПИС

Семестр 2 (весна 2022)

1 лютого — 15 травня

Викладач	Чурсіна Віра Іванівна, професор
E-mail	alex22arh@gmail.com
Заняття	Графіка – 1. Вівторок, 09.50–12.20. Четвер, 9.00-10.35, ауд. 304, 2 корпус.
Консультації	
Адреса	ауд. 304, поверх 3, корпус 2, вул. Мистецтв 8
Телефон	(057) 706-02-81 (кафедра), 0973322308

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Живопис за фахом);
- 2) в полі тексту листа позначити курс, групу, ПІБ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*.

Окрім роздруків для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультації з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Академічний живопис» є певний обсяг знань та практичних навичок, надбаних на попередніх курсах. Обов'язковим є достатній рівень навичок роботи з фарбами у техніці акварелі, гуаші, темпері, акрилу.

Студент отримує повну підтримку у створенні живописних аркушів, оскільки академія забезпечує демонстраторами пластичних форм, а викладач забезпечує якість академічних постановок, що є обов'язковим у дисципліні задля проведення якісної практичної роботи.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду академії, альбомів з репродукціями робіт видатних українських та зарубіжних художників. Демонстрація матеріалу за допомогою

лабораторних приладів. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з академічного живопису та застосування додаткової літератури з дисципліни, навчальних посібників та методичних рекомендацій:

Методичні рекомендації:

1. Чурсіна В.І. Методичні рекомендації до виконання завдань з дисципліни «Академічний живопис»: «Техніка акварельного живопису у вирішенні зображальних задач» для студентів спеціалізації «Графіка» – Харків, ХДАДМ, 2020. – 21 с.: іл.
2. Чурсіна В.І. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Живопис за фахом» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціалізації «Графіка». – Харків, ХДАДМ, 2019. – 20 с.: іл.
3. Чурсіна В.І. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Живопис за фахом» в техніці гуаші для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціалізації «Графіка». – Харків, ХДАДМ, 2016. – 14 с.: іл.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

1. Варкач О. Акварель: підтвердження здобутих позицій // ОМ. – 1984. – №5. – С. 2-3.
2. Волков Н.Н. Цвет в живописи. М.: Искусство, – 1965. – 208 с.
3. Губарев О. Українська акварель сьогодні // ОМ. – 1975. – №3. – С. 22.
4. Капланова С.Г. Русская акварельная живопись. М., 1968.
5. Сучасна українська акварель. Альбом. – К.: Мистецтво, 1978. – 169 с.
6. Унковский А.А. Живопись. М., 1980.
7. Ченнино-Ченнини. Трактат о живописи. М., 1938.
8. Фельдман О.М. Искусство акварельной живописи. К., 1967.
9. Франсуа Долт. Французская акварель XIX века. М., 1981.
10. Чурсіна В.І. Акварельний живопис та його зображальні засоби. Харків, «Майдан», 2017.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Виконання завдань дисципліни «Живопис за фахом» студентами 1-го курсу 2 семестру (бакалаври) факультету «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», професійне спрямування «Графіка», які поділені на 2 модулі (4 завдання) потребують наступні матеріали: планшети 40x50 – 2 шт., 40x60 – 2 шт., пензлі, палітра, папір, фарби: акварель, гуаш.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Викладання практичного курсу «Живопис за фахом» для студентів 1 курсу бакалаврату денної форми навчання спеціалізації «Графіка» сприяє здійсненню головної задачі вищої школи – формуванню художника-професіонала, спрямованому на усвідомлення закономірностей реалістичної передачі натури, підготовці висококваліфікованих спеціалістів-художників станкової графіки, плаката та книжкової графіки.

Дисципліна «Живопис за фахом» вводить у головні принципи глибокого вивчення живописної майстерності, необхідної для створення оригінальних за формою і змістом

художніх творів. Важливим завданням викладання живопису є виховання у студентів художнього бачення конкретного предметного світу, природи, людини, предметів побуту, а також вміння критично використовувати і розвивати кращі традиції класичної спадщини вітчизняної та світової культури, новітніх досягнень європейської художньої культури.

Основна форма навчання живопису – етюд з натури. Процес вивчення натури в етюді має будуватися на нерозривному зв'язку всіх елементів зображальної мови: композиції, рисунку, колірних, тональних, пластичних, просторових і світлотіньових співвідношень.

Вирішення вказаних задач спрямоване на вираз живого реального відчуття баченого світу, на передачу характерів, психологічного стану. Важливо навчитись визначати головне, суттєве, типове, пізнати закономірності кольору, отримати навички композиційного мислення у відтворенні форми, світла, тону і простору.

Програмні компетентності:

СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРЕ 7. Відображати морфологічні, стилеві та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

«Живопис з фахом» є однією з найважливіших фундаментальних дисциплін професійної підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що забезпечує фахову підготовку художника-графіка.

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається протягом 4 років, 1-2-го семестру (9 кредитів ECTS, навчальних годин – 120 та 150 год. аудиторних на тиждень – 60 та 75 годин; 60 та 75 год. – самостійна робота, 4 та 5 год. на тиждень).

Курс має: 2 семестр – 2 змістовних модуля, 4 теми (завдання).

Змістовний модуль 1.

Тема 1. «Складний декоративний натюрморт», 15 годин.

Тема 2. «Етюд голови на світлому тлі», 22 годин.

Змістовний модуль 2.

Тема 1. «Короткочасний етюд голови при контрастному освітленні з плечовим поясом» (жіноча або чоловіча модель), 10 годин.

Тема 2. «Етюд голови людини з плечовим поясом у нескладному русі», 25 годин.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання серії завдань. Основна форма вивчення курсу — практичні завдання.

Мета запропонованих завдань — придбання студентами живописної майстерності, практичних навичок у використанні колористичних можливостей, формуванні своєї культури для втілення ідеї художньої єдності в композиціях, створенні високого рівня авторських творчих робіт.

На курсі (2 семестр) для одержання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» закріплюються набуті навички та вміння, продовжується вдосконалення художньої майстерності. Етюд голови з натури є основним методом навчання живопису. Навчальний процес складається з послідовних етапів роботи:

- композиційний тональний етюд-пошук у малому розмірі з метою загального композиційно-пластичного рішення;
- кольоротональний етюд-пошук, вирішення великих співвідношень постановки;

- виконання академічного етюдю.

Розвиток у процесі навчання здійснюється не тільки змістом навчального матеріалу, але й особистістю викладача і стилем спілкування зі студентами.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки (мінус 3 бали за кожний пропуск).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину. Якщо факт академічної недоброчесності зафіксований на підсумковому перегляді — студент максимально отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні посилання:** <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>
<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Год.	Рубіжний контроль	Деталі
1 модуль						
01.02 03.02 08.02 10.02 15.02 17.02	Завдання 1	Практичні	Вирішення великих колірних і тональних відношень. Виявлення форми предметів. Узагальнення.	15	Поточний перегляд	
22.02 24.02 01.03 10.03 15.03 17.03 22.03 24.03	Завдання 2	Практичні	Рисунок живої голови. Виявлення форми голови – темний силует на світлому тлі. Виявлення деталей, узагальнення.	22	Поточний перегляд	
2 модуль						
29.03 31.03 05.04 07.04	Завдання 3	Практичні	Виявлення форми голови з плечовим поясом засобами кольоротональних відношень в умовах контрастного бокового освітлення.	10	Поточний перегляд	

12.04 14.04 19.04 21.04 26.04 28.04 03.05 05.05 10.05 12.05	Завдання 4	Практичні	Композиційне вирішення голови з плечовим поясом у форматі, рисунок. Виявлення форми голови засобами тону і кольору. Проробка деталей, уточнення, узагальнення.	25	Поточний перегляд	
--	------------	-----------	--	----	-------------------	--

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–40
2	Поточний контроль	0–20
3	Поточний контроль	0–40
Всього балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, проявив креативне мислення при виконанні завдань, творчо і професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у міжнародних або всеукраїнських конкурсах, виставках, фестивалях (отримав відзнаку).
A	17–19	37–39	Студент в повному творчо і якісно я опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Показав відмінні результати під час поточного контролю.
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував якісний рівень вмінь під час поточного контролю, виконав усі поставлені завдання.
B	12–15	32–35	Студент добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно виконав усі поставлені задачі, творчо підійшов до виконання практичних завдань, але при цьому робота має незначні недоліки.
C	8–11	22–31	Студент в цілому добре опанував матеріал практичного курсу, вчасно та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки (відсутність творчого підходу тощо).
D	4–7	10–21	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи тощо).
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного курсу, не впорався з головними задачами дисципліни, практична робота має багато значних недоліків (відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи, значна кількість суттєвих помилок при виконанні завдання, пропуски занять без поважних причин тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять, участь у художніх виставках та конкурсах, а також участь у житті групи. Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Альбом. Сучасна українська акварель. – К.: Мистецтво, 1978. – 169 с.
2. Бесчастнова Н.П., Кулаков В.Я. Живопись [Текст] / Н.П. Бесчастнова, В.Я. Кулаков. – М.: ВЛАДОС, 2007. – 223 с.: ил.
3. Виннер А.В., Лактионов А.И. Техника портретной живописи [Текст] / А.В. Виннер, А.И. Лактионов. – М.: Профиздат, 1961. – 192 с.: ил.
4. Владич П. Алексей Шовкуненко: альбом. – М.: Сов. художник, 1983 с.: ил.
5. Внукова Н. Якість освіти у реалізації завдань Болонського процесу [Текст] / Н. Внукова // Новий колегіум. – 2005. – №6. – С. 57.
6. Голубева О.Л. Основы композиции: учебник [Текст] / О.Л. Голубева. – М.: «Шевчук», 2008. – 143 с.: ил.
7. Гренберг Ю. Технология станковой живописи [Текст] / Ю. Гренберг. – М.: Сов. художник, 1982. – 318 с.: ил.
8. Жердзицький В. Живопис. Техніка і технологія [Текст] / В. Жердзицький. – Харків: Колорит, 2006. – 327 с.: іл.
9. Зайцев А. Наука о цвете и живопись [Текст] / А. Зайцев. – М.: Искусство, 1986. – 158 с.: ил.
10. Кальнинг А. Акварельная живопись [Текст] / А. Кальнинг. – М.: Искусство, 1968. – 74 с., ил.
11. Короткевич Е. Татьяна Яблонская: альбом. – М.: Сов. художник, 1980. – 125 с.: ил.

Допоміжна.

1. Лысенко А. Движение формы и тона в цветонасыщенной среде [Текст] / А. Лысенко. – Харьков: 2011. – 76 с.: ил.
2. Немцова В. Харьковская художественная школа (середина XVII – конец XX века) [Текст] / В. Немцова. – Харьков: 2016. – 382 с.: ил.
3. Раушенбах Б. К проблеме пространства в живописи [Текст] / Б. Раушенбах // Вопросы искусствознания, 4/94. – М.: Изд. гос. инстит. искусствоведения, 1994. – С. 84–107.
4. Сидоренко В. Особливості розвитку візуальних мистецтв в Україні в період 1990-х р.р. [Текст] / В. Сидоренко // Культура України: збірник наук. праць. – ХДАК. – 2004.
5. Сусак В. Українські мистці Парижа. 1900–1939 [Текст] / В. Сусак. – К.: РОДОВІД, 2010. – 408 с.: іл.
6. Тарабукин Н. Проблема пространства в живописи. Замкнуто-концентрическое пространство [Текст] / Н. Тарабукин // Вопросы искусствознания, 4/93. – М.: Галарт, 1993. – С. 334–336.
7. Цойгнер Г. Учение о цвете [Текст] / Г. Цойгнер. – М.: Изд. литературы по строительству, 1971. – 157 с.: ил.
8. Шегаль Г. Колорит в живописи [Текст] / Г. Шегаль. – М.: Искусство, 1957.

9. Ягодовская Л. От реальности к образу [Текст] / Л. Ягодовская. – М.: Сов. художник, 1985. – 112 с.: ил.
10. Krzysztofowicz-Kozakowska S., Jan Stanislawski i jego uczniowie [Text] / S. Krzysztofowicz-Kozakowska. – Warszawa: Wydawnictwo Olesiejuk, 2015. – 135 s.: il.